

La utopia d'un visionari

La Universitat de València ens presenta la proposta política i social de Tommaso Campanella, un pensador calabrés que pretenia transformar la Europa coneguda fins el moment per una societat on s'intuïxen els elements de la futura modernitat.

LA CIUTAT DEL SOL

TOMMASO CAMPANELLA

TRADUCCIÓ D'ANTONI SEVA

COL·LECCIÓ «BREVIARIS», 9

130 PÀGINES

PUV, VALÈNCIA, 2006

La concepció d'un ideal que es presenta com a ir-realitzable. Això és una utopia. I també és el que trobem en esta conversa escrita per Campanella el

1602, durant el seu captiveri al Castel Nuovo de Nàpols. Havia estat condemnat a 27 anys de presó per encapçalar una revolta contra la monarquia espanyola a la seua Calàbria natal, però no havia estat, ni de bon tros, el seu primer problema d'ordre públic. Prèviament, havia estat processat per rebel·lió i acusat d'heretge per la Inquisició, que el va perseguir amb ànsia.

És evident que Campanella, com G. Bruno i Galileu (als quals va conèixer al llarg de la seua vida), era un personatge polèmic i peculiar. Segons explica Antoni Seva, responsable de la traducció i de la introducció (treball excel·lent, d'altra banda), el filòsof es «vanava dels seus coneixements, s'atribuïa una missió providencial i s'arrogava poders màgics». Tal vegada, esta voluntat de transcendir va fer que escriguera de tot i molt. També va dedicar part del seu temps a la poesia i a acumular una important correspondència. De tota manera, si en alguna disciplina va destacar sobre la resta, va ser, sens dubte, en la filosofia.

Un pensament amb contradiccions, però coherent dins de la seua pròpia lògica i del moment que va viure. Així, al mateix temps que propugna una educació universal i obligatòria, considera que el cristianisme ha de ser admès per tots els pobles si deixa de cometre abusos. En el terreny polític, el seu govern ideal és una monarquia absoluta regida per un líder, una espècie de príncep o de papa, on l'individu queda su-

bordinat per unes normes estrictes que recorden «una regla monàstica o unes ordenances militars». Elements, tots ells, que s'entreveuen en l'obra.

Les característiques de la societat de Campanella (la influència de *La República*, de Plató i, sobretot, d'*Utopia*, de Thomas More, és ben palesa) potser posen els pèls de punta a més d'un, però cal endinsar-se en esta ciutat per intuir la modernitat d'algunes de les propostes. D'entrada, hi ha poques lleis, però la justícia és exemplar. No existix la propietat, perquè genera privilegis i corromp, de manera que els béns són comunals. També les dones, en una intent per sistematitzar la procreació, activitat que el preocupa força. Després, els fills passen a la comunitat, que se n'encarregarà de l'educació, igual per a homes i dones, tot i que al final estes acaben sent discriminades en no poder accedir als càrrecs importants. Això sí, tant els uns com els altres gaudixen d'una dieta sana, fan exercici regularment i mantenen una higiene estricta, costums que els fan arribar fins els cent setanta anys. També són un poble pacífic, que només respon amb les armes en defensa pròpia, i com a últim recurs.

En definitiva, una deliciós retrat d'una societat que s'ha de conèixer. L'edició es completa amb l'article «Qüestió quarta sobre la millor república», en el qual Campanella, en una posició molt socràtica, respon amb lucidesa a les crítiques que ell mateix es planteja. No debades, l'autor va ser un il·luminat que va portar de cap les autoritats del moment, la qual cosa no estava a l'abast de tothom.

Àlvar Peris